

Algemene Kinderbijslagwet (AKW) imam

Kinderbijslag imam

CRvB 24 december 1984, RSV 1985, 159

feiten: Een Turkse man (A) verblijft sedert juli 1980 in Nederland en verricht werkzaamheden als imam bij de Turkse Culturele en Sociale Vereniging te O. Er is een arbeidsovereenkomst gesloten.

A is uitgezonden door het Turks Directoraat-Generaal voor Godsdienstzaken. Ten behoeve van dit Directoraat heeft de Vereniging een garantieverklaring afgelegd (hierna opgenomen).

In 1982 komt het gezin van A uit Turkije naar Nederland. A vraagt over het laatste kwartaal van 1980 en over geheel 1981 kinderbijslag aan. *De RvA* weigert deze, omdat A niet als ingezetene in de zin der wet kan worden aangemerkt en hij niet terzake van binnen het Rijk in dienstbetrekking verrichte arbeid aan de loonbelasting is onderworpen. Bij de beoordeling van het ingezetenschap gaat de RvA uit van de opvatting van de Vereniging van Raden van Arbeid te Amsterdam, welke erop neer komt dat in casu A pas na vijf jaar verblijf hier te lande als ingezetene wordt aangemerkt.

De RvB is van oordeel dat A in het tijdvak waarover hij kinderbijslag aangevraagd heeft, geen ingezetene was. Hierbij neemt de Raad in aanmerking, dat:

- A slechts sinds zeer korte tijd in Nederland verbleef;
- zijn gezin toendertijd nog in Turkije woonachtig was;
- uit de garantieverklaring niet valt af te leiden dat zijn verblijf voor lange tijd is bedoeld.

Voorts is de RvB, gelet met name op de garantieverklaring, van oordeel dat tussen A en de Vereniging geen gezagsverhouding bestaat, zodat van een arbeidsovereenkomst naar Nederlands burgerlijk recht niet kan worden gesproken. Ingevolge art. 6 lid 1 AKW kan A derhalve niet als verzekerde in de zin van deze wet worden aangemerkt.

Het beroep van A wordt ongegrond verklaard. A stelt hoger beroep in. In juli 1984 keert hij met zijn gezin naar Turkije terug.

De CRvB is van oordeel, in hoofdzaak op dezelfde gronden als de RvB, 'dat niet kan worden gezegd dat eiser in het tijdvak van oktober 1980 tot en met december 1981 ingezetene was in de zin van artikel 6 lid 1 aanhef en sub a (j° artikel 3 lid 1) van de AKW'.

De CRvB is voorts van oordeel 'dat niet voldoende is gebleken dat eiser ten tijde van meergenoemde aanvragen in dienstbetrekking stond (nu hij als geestelijke werkzaam was) althans niet tot een binnen het Rijk wonende of gevestigde werkgever (nu hij door het Turkse Directoraat-Generaal voor Godsdienstzaken was uitgezonden)'.

Krachtens de artt. 4 en 5 AKW, is niet de RvA, maar de Sociale Verzekeringsbank (SVB) bevoegd op de kinderbijslagaanvragen te beslissen. De CRvB vernietigt de aangevallen uitspraak en de bestreden beslissing.

Annotatie: J. Riphagen, in: RSV 1985, 159.

Garantieverklaring d.d. 6-2-81

Ondergetekende verklaart hiermede dat de heer A. geboren 01-01-32 te B. in Turkije, wonende C.straat . . . te O., sinds 13-07-1980 als geestelijk leider (imam) bij haar onderneming in dienst is.

Voor hem geldt een dienstverband voor onbepaalde tijd.

Ter voorziening in zijn levensonderhoud ontvangt hij f 1400,- per maand netto.

Garantieverklaring t.b.v. de door het Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken naar de moskee van uw vereniging toe te zenden geestelijke

1. De door het Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken naar onze vereniging toe te zenden geestelijke zal minimaal 6 maanden in functie blijven, welke termijn met wederzijds goedvinden kan worden verlengd.
2. Onze vereniging zal aan de door het Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken toe te zenden geestelijke maandelijks een bedrag betalen van DM 1.000,- of het equivalent in een andere buitenlandse munteenheid.
3. Onze vereniging zal aan de geestelijke – gedurende zijn verblijf als geestelijke – passende woonruimte beschikbaar stellen rekening houdend met zijn maatschappelijke positie.
4. Het artikel 25 van de wet nr. 633 verbiedt de geestelijken om politiek actief te zijn. Onze vereniging zal alles doen c.q. nalaten om de geestelijke buiten de politiek te houden.
5. De geestelijken mogen materiële noch immateriële hulp verlenen aan personen of organisaties welke illegaal actief zijn. Onze vereniging zal geen druk uitoefenen op de geestelijke om in strijd hiermede te handelen.
6. De taak van de geestelijke bestaat uit: het leiden van de gebedsdiensten waarvan de tijden staan vermeld in circulaire nr. DH/16-1-78/79 d.d. 10-10-1978 van het Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken; het houden van preken enkele malen per week, afhankelijk van beschikbare ruimte; het houden van conferenties met godsdienstige inhoud, afhankelijk van behoefte en op daarvoor geschikte tijden en lokaliteiten; het geven van Koranlessen aan de Turkse kinderen, inzegenen van huwelijken nadat een huwelijk wettelijk is voltrokken; het leiden van begrafenisplechtigheden, enz.
7. De geestelijke zal *geen andere arbeid in loondienst verrichten* en onze vereniging zal hem geen andere werkzaamheden dan godsdienstige opdragen.
8. Onze vereniging zal de reiskosten van de geestelijke naar Turkije vergoeden (bij zijn terugkeer naar Turkije na beëindiging van de overeengekomen periode).
9. Het minimale bedrag van DM 1.000,- of het equivalent in een andere buitenlandse munteenheid zal door onze vereniging op een bankrekening gestort worden. Hij zal zijn salaris innen van de bank met een cheque welke door onze vereniging aan hem zal worden overhandigd.
10. Indien onze vereniging – om welke redenen dan ook – het boven verklaarde niet nakomt, verplicht zij zich:
 - a. het loon voor de gewerkte periode vermeerderd met de kosten van zijn terugreis aan de geestelijke te betalen;
 - b. het loon dat in de periode tussen de datum van ontslag van de geestelijke en het einde van de in het artikel 1 overeengekomen termijn van 6 maanden zou zijn betaald, in buitenlandse valuta, over te maken aan een door het Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken aan te wijzen liefdadigheidsinstelling.
11. Onze vereniging zal zorg dragen voor een ziektekostenverzekering (ziekenfonds) voor de geestelijke gedurende de periode waarin hij in functie is. De verzekeringspremies komen ten laste van onze vereniging.

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Art. 6, lid 1 AKW: Verzekerd overeenkomstig de bepalingen van deze wet is degene, die de leeftijd van 15 jaar heeft bereikt, indien hij:

- a. ingezetene is;
- b. geen ingezetene is, doch terzake van binnen het Rijk in dienstbetrekking verrichte arbeid aan de loonbelasting is onderworpen.

Art. 3 lid 1 AKW: waar iemand woont en waar een lichaam gevestigd is, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.

‘Naar de opvatting van de Vereniging van Raden van Arbeid te Amsterdam is voor de beoordeling van de vraag of een buitenlander, die geen arbeid in dienstbetrekking verricht, geen uitkering ontvangt, geacht kan worden mede-woonplaats in Nederland te hebben, de duur van het verblijf in Nederland van belang en dit is te stellen op een periode van 5 jaar, zodat eerst na 5 jaar betrokkene als ingezetene kan worden aangemerkt.’

Art. 1637a B.W.: Definitie arbeidsovereenkomst

Artt. 4 en 5 AKW, en beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken 24 juni 1980, no. 52922: Taakverdeling SVB en RvA.

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

Het gaat hier om een door het Turks Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken aangewezen imam. Dit Directoraat zendt alleen geestelijken uit die een theologische opleiding hebben gevolgd en een voor een imam geijkte examen hebben afgelegd. De uitzending geschiedt voor bepaalde tijd. Verlenging is mogelijk en niet ongebruikelijk. De gemeenschap betaalt in beginsel de imam. (Zie voorts ontslag imam/hoça, p. 206/207).

Nadere beschouwingen over de beslissingen

Ingezetene in de zin van de AKW is, evenals in andere volksverzekeringswetten, degene die binnen het Rijk woont (art. 2). De vraag naar de woonplaats wordt beoordeeld aan de hand van de omstandigheden. Tevens geeft art. 3 nadere regels.

Gezien de omstandigheden wordt betrokkene door de RvB en CRvB niet als ingezetene in de zin van de AKW aangemerkt.

Nagegaan dient vervolgens te worden of A:

- a. arbeid in dienstbetrekking verricht
- b. dit binnen het Rijk geschiedt
- c. en hij ter zake hiervan aan loonbelasting onderworpen is.

Art. 1637 BW bevat vier elementen waaraan voldaan moet zijn, wil er sprake zijn van een arbeidsovereenkomst, namelijk:

1. arbeid
2. loon
3. gezagsverhouding en

4. een zekere tijd.

Met name ten aanzien van het gezagslement rijzen in casu vragen. Over het algemeen geeft de beroepsrechter aan het begrip ‘gezagsverhouding’ een andere interpretatie dan de burgerlijke rechter. De beroepsrechter onderzoekt of sprake is van een materiële ondergeschiktheid.¹

De RvB is van oordeel dat tussen de vereniging en A geen arbeidsovereenkomst naar Nederlands burgerlijk recht bestaat wegens het ontbreken van een gezagsverhouding.

Redenen hiervoor kunnen zijn:

- dat geestelijke arbeid niet in ondergeschiktheid verricht kan worden;
- dat de instantie waarvoor A werkzaam is, niet is aan te merken als een onderneming krachtens welke men voor de AKW verzekerd kan raken. (Een kerkgenootschap is bijvoorbeeld niet zo’n onderneming).

In het midden wordt gelaten of de vereniging dan wel het Turks Directoraat Generaal voor Godsdienstzaken het feitelijk gezag over A uitoefent. De RvB volstaat met het verwijzen naar de garantverklaring. Hierin is onder meer neergelegd dat Turkse autoriteiten de imam uitzenden, dat de vereniging het salaris betaalt, wat de taakomschrijving van betrokkene is en dat de vereniging zorg draagt voor een ziektekostenverzekering.

De CRvB wijst op beide hierboven vermelde redenen. Zij geeft blijk van doorslaggevende betekenis te achten dat het feitelijk gezag niet door de vereniging (maar door een derde) wordt uitgeoefend.

Aan de overige vereisten voor het bestaan van een arbeidsovereenkomst (loon en arbeid) ofwel met de vereniging, ofwel met het Turks Presidium voor Godsdienstzaken komen de instanties niet toe.

Geoordeeld wordt dat A geen arbeid in dienstbetrekking bij de vereniging verricht. De vereniging draagt hier te lande geen sociale premies af; over het inkomen van A wordt geen inkomstenbelasting geheven. A wordt niet als verzekerde in de zin van de AKW aangemerkt.

Noten

1. L.J.M. de Leede en J.F.M. Strijbos, Enkele begrippen uit het sociaal recht, Deventer 1981, p. 34-36.